

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izšla dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krome.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinske Uprave« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

O osebnem (pridobninskem) davku.

(Dalje).

Ostane torej samo vprašanje, ali se ona prošnja krije s pojmovim obsegom in vsebino napovedbenih sredstev *a, d, e*.

Ali se prošnja lahko subsumira pod napovedbenim sredstvom *ad a*?

Iz tega, da je rečeno, da se davčna izjava mora oddati, je sklepati na imperativno zakonito dolžnost davčnega zavezanca, katere pa z ozirom na § 68. zakona — koder je izbera časa za odpoved prosta — in na po sebi umevno prosto disponiranje davčnega zavezanca s svojim premoženjem pri takih priglasih ni domnevati.

§ 39. zakona pravi, da imajo davčni zavezanci v svrhu odmere pridobnine oddati izjavo, da so napovedbe resnične in oddane po najboljši vednosti in vesti; torej popolnoma iste besede, ki se jih poslužuje § 239.

Refleksivna glagolska oblika k samostalniku »davčna izjava« v § 239. osebnodohodninskega zakona, ker se gre za davčno izjavo, katera se ima oddati »od njega« (od davčnega zavezanca), vsled česar ima to izjavo oddati davčni zavezanec, se glasi: »priznati se dolžnega k davku«.

Pri prošnji za izbris splošne pridobnine iz gorenjega pravnega naslova se pa davkoplačevalec gotovo ne »priznava dolžnega k davku«, temveč on stori ravno nasprotno.

Ako bi bil zakonodajalec imel kot sredstvo za učenje delikta pred očmi vsako na davek relevaje vplivajočo izjavo, bi se bil gotovo istotako kakor v § 262. zakona poslužil tega krajšega, ekstenzivnejšega izraza.

Iz povedanega sledi, da prošnje za izbris splošne pridobnine ni smatrati za davčno izjavo, kakor jo mora oddati davčni zavezanec.

Sedaj treba razpravljati vprašanje, ali predmetna navedba ni morda navedba v utemeljitev pravnega pomočka.

Kot pravni pomoček bi se utegnilo smatrati vsako sredstvo, katero postavi človek v dosego dozdevnega pravnega namena.

Potemtakem bi se vsako dejanje zavezančeve, vsak pismen ali protokolaričen izraz njegove volje moral smatrati kot pravni pomoček.

V tem smislu bi bila pravni pomoček tudi davčna izjava, davčna napoved, odgovor na vprašanja, ker se vendar tudi tukaj gre za zasledovanje pravice do priznanja istinitosti onih navedb.

Da zakonodajalec obsega pojma »pravni pomoček« ni hotel imeti v tem smislu tolmačenega, se jasno razvidi iz tega, da bi si bil sicer gotovo prihranil kazuistično navedbo onih sredstev.

Vrhū tega ni priglas kot tak postavljen v pravnem sredstvu kot kazen, temveč le nepravne navedbe in zamolčitve v svrhu utemeljitve pravnega pomočka.

Utemeljiti se pravi, dokazati, da je stvar upravičena, prava. Ta dokaz pa po jasnem besedilu § 67. zakona — dejanska upostavitvev — in člena 54. izvršitvene naredbe I. ne pristaje davčnemu zavezanecu.

On nima torej v tistem priglasu ničesar utemeljiti. Kakor se bo v nastopnem pokazalo, je kot pravne pomočke v zmyslu § 239. smatrati samo v prvih štirih poglavjih zakona predvidene vsklice in prizive proti davčnim predpisom, enako kakor je pod ono davčno izjavo umevati le iz-

javo v svrhu odmere splošne pridobnine v zmislu § 39. i. s. in pa vsled zakonske delegacije v zmislu § 78. ter člena 61., št. 4. izvršitvene naredbi k I. poglavju predvideno pridobninsko davčno izjavo za krošnjarsko obrt.

Nedvomno se je § 239. naslonil na razna »davčno prikrajšbo« obdelujoča mesta zakonov nemških držav.

Predaleč bi vodilo, ako bi se hotelo bližje pretresovati vsa v poštevh prihajajoča mesta v zakonih.

Opozarjam torej samo na § 66. zakona z dne 19. junija 1891., G. S. S. 175, glede pruskega dohodninskega zakona, ki ima v svojih določilih veliko podobnosti z avstrijskim zakonom.

V tem zakonu se neko mesto glasi:

»Kdor v davčni napovedi ali odgovarjaje na od pristojne strani stavljenja vprašanja ali v svrhu utemeljitve pravnega pomočka itd. napravi vedoma napačne in nepopolne navedbe . . .«

Drugi zakoni (Saška, Bavarska, Hesenska) precizirajo dejanski položaj tako, da ne more nastati noben dvom o tem, da učinijo delikt samo navedbe v času od vložitve izjave (imenovana tudi »deklaracija«) pa dotlej, da postane davčni predpis pravomočen.

Tipična je v zakonih nemških držav vedno ponavljajoča se porazvrstitev pojmov »izjava«, »odgovor na vprašanja« in nepravilnosti pri pravnih pomočkih.

Ti pojavi volje davčnih zavezancev pa niso nič drugega, kakor posamezne faze nastajanja obdavčenja od prvega nastopa davčnega zavezanca počenši, pa do konca tistega procesa, ne osredno predidodega pravomočnosti davčnega predpisa.

Vzlic temu, da tisti § 66. pruskega zakona, ki se je recipiral iz zakona z dne 24. junija 1906., kakor je iz predstoječega razvidno, ne kaže nobene posebne precizacije in se vsebinoma glede treh napovedbenih sredstev strinja s § 239. avstrijskega osebnodohodninskega zakona, na Pruskem ne dvomijo, kakor posnemam iz Fuistingovega komentarja k dohodninskemu zakonu zv. I., 7. izdaja, str. 455, kar nič, da se gre tukaj samo za čine davčnih zavezancev v zgoraj opisani dobi.

Za avstrijsko postavodajo je bilo pač res treba poleg davčne izjave kot napovedbeno sredstvo upostaviti v poglavjih II., III. in IV. zakona recipirano »davčno napoved«.

Pozneje bo še dana prilika, vrniti se k otesnujočemu pomenu »napovedbenih sredstev«.

Preostaje tedaj še zadnje vprašanje, ali se namreč označuje oni priglas kot navedba v dosego davčne oprostitve.

Od nemških davčnih zakonov, kolikor nam znano, ni nobeden sprejel tega napovedbenega sredstva v dejanski čin kakega delikta.

Nedvomno je, da individualizacija sredstev, katerih se mora kdo poslužiti v uničenje delikta »davčne prikrajšbe«, bistveno pripomore k jasnosti in spoznavanju deliktovnega dejanskega obstoja po § 239., in ravno navedbe tega sredstva, katero bi pri nedopustno razširjenem tolmačenju pojmovnega obsega onih drugih napovedbenih sredstev spadalo v pojmovni obseg le-teh sredstev, podkreplja pravilnost zgoraj označenega mnenja.

Kaj se pravi davčna oprostitve?

Pojem »prostitve« ni lasten osebnodohodninskemu zakonu in tak, da ne bi se našel tudi v drugih pravnih materijah.

Nahaja se v zakonih, zadevajočih direktno in indirektno obdačbo, nahajamo ga pa tudi na drugih pravnih poljih.

Beseda »davčna oprostitve« kaže vsekako na nek postopek, vsled katerega postane kdo davka prost.

Ker je pri osebnodohodninskem zakonu načelo splošnosti obdačenja immanentno, more se tukaj, kakor v drugih davčnih zakonih, ravnati samo za izjemo od onega pravila splošnosti obdačenja.

Oprostitve v zmislu osebnodohodninskega zakona mora torej pomenjati vsaka zakonita odredba, katera določuje izjemo od sicer splošne dolžnosti doprinaljanja v obdavčevalne namene.

Če se pregleda osebnodohodninski zakon, se pride takoj do prepričanja, da pomenjajo davčne oprostitve izjeme od davčne dolžnosti.

Zakon obravnava namreč pričetkom posameznih poglavij vprašanje, kaj, odnosno kdo je podvržen posamezni davčni vrsti, in po odgovoru na to vprašanje slede potem po vrsti one izjeme od davčne dolžnosti, imenovane tudi davčne oprostitve.

Opozarjamo tukaj na §§ 2., 84., 125. in 154.

§ 84. naravnost identificira »izjemo« z »oprostitvijo«.

Po nadpisu »Oprostitve« sledi stavek:

»Od obdačbe so izvzete.«

Tudi na drugih mestih je govor o oprostitvah; tako v § 59., odst. 2., o dovoljevanju oprostitve, v § 61. o odrekanju oprostitve.

Za davčno oprostitve stremiti se nedvomno sme tudi pri v zakonu omenjenih drugih napovedbenih sredstvih.

Kakor je torej videti, utegnili bi biti odveč specijelna nominacija tega napovedbenega sredstva.

Po mojem mnenju je vzrok specielne navedbe tega sredstva ta-le:

Sposobnost napačnih navedb in zamolčanje za učinjenje »davčne prikrajšbe« vidi zakon v tem, če provzroči storilec nastopne tri uspehe.

Ti uspehi so: onemogočenje davčnega predpisa, premajhni davčni predpis in dovolitev nepristoječe davčne oprostitve.

O onemogočenju davčnega predpisa more biti govor samo tedaj, ako je predpisovalni organ nameraval predpisati kak davek, kar je pa bilo onemogočeno vsled navedbe davčnega zavezanca.

Ona namera predpisovalnega organa ima kot podlago vsaj dozdevno davčno dolžnost in se bo redoma pojavila v nekem postopku predpisovalnega organa (zahtevku po davčni napovedbi, povpraševanju davčnega zavezanca itd.)

Če pa tiste namere ni bilo, tudi ne more biti govora o »onemogočenju« davčnega predpisa.

V takih slučajih se pač protipostavno dovoli davčna oprostitvev.

Logična potreba navedbe tega mogočega uspeha je pa najbrž postavodajalca dovedla do tega, da je tudi temu uspehu odgovarjajoče sredstvo, navedbo v dosego davčne oprostitve, uvrstil med ostala napovedbena sredstva.

Iz tega sledi, da se po eni strani ne da vsaka napačna navedba ali zamolčanje, katero ni uvrstiti med druga napovedbena sredstva, subsumirati pod predmetno napovedbeno sredstvo in pa, da je po drugi strani dosega kake davčne oprostitve lahko nameravana tudi v drugih napovedbenih sredstvih. (Primerjaj: Siebenstein in Lichtenstern. Kazensko pravo pri direktnih osebnih davkih str. 30.)

Zgoraj se je pokazalo, da govori zakonodajalec v raznih poglavjih osebnodohodninskega zakona o »oprostitvah« in da ta pojem ne more imeti več pomenov, temveč samo enega, ker ni domnevati, da bi postavodajalec poljubno menjaval besede glede raznih pojmov.

Vzrok, zakaj je posebej navedel to napovedbeno sredstvo, se lahko posname iz predstoječega. K temu pa pride še okolnost, da se v navadni in juridično-tehnični, jezikovni rabi strinja pojmovni obseg in da torej zakonodajalec ni imel nobenega povoda ustvariti za »davčno oprostitvev« po § 239. poseben juridično-tehniški pojem. Recipiral je nasprotno pojem na tem mestu zakona tako, kakor je splošno navaden in običajen. Če je pa temu tako, potem je vsako mnenje, katero bi hotelo razširiti obseg pojma, najbolje ovrženo s tem, da noben davčni zavezanec, ki »se odpove obrti«, ne reče:

»Oproščen sem bil pridobnine.«

On pravi: »Odpovedal sem se obrti.«

In kateri davčni uradnik bi-li, odpisavši iz gorenjega pravnega naslova davčnim zavezancem pridobnino, rekel: »jaz sem jih toliko in toliko oprostil pridobnine«?

Jezik je vendar izvestno oznanjevalec naših misli.

Ne da se sicer zanikati, da s psihološkega stališča obstoji neka podobnost, če kdo na podlagi napačnih navedb prosi za izbris davka ali pa če prosi za davčno oprostitvev.

Dejanje, katero je izvršil človek, se ne pojavi v vnanjem svetu nemotivirano; preje se je v njem izvršilo nekaj psihičnega, kar je bilo impuls za tisti pojav volje.

Čustvovanja, ki se genetično razvijejo v nepoštenem davkoplačevalcu, so dvojne vrste. Čut veselja in neveselja. Veselje je združeno z neplačanjem zakonitega davka, ki je vendar neposredna posledica davčnega predpisa, neveselje pa s plačanjem postavnega davka. Jasno je tu pač, da tako tisti, ki protizakonito zahteva izbris pridobnine, kakor tudi tisti, ki skuša doseči davčno oprostitvev, nameravata zadostiti prvoimenovanemu čutu z neplačanjem davka. Ako bi se pa tu na psihološki podlagi hotelo konstruirati kaznjivo dejanje, prišlo bi se do neke vrste naravnega prava, katero se je — kljub temu, da gre psihologiji kot pomožni vedi vse priznanje — kot nekaj zdavno zastarelega moralo umakniti edino pravilnemu načelu, da more za pravosodje merodajen biti samo zakon.

Če še navedemo, da je pojmu »davčna oprostitvev« nedvomno immanentno to, da se davek ne predpiše, ne pa da se odpiše, potem utegne, ker ima § 239. pred očmi le »napade na davčni predpis«, biti tudi komaj dvomno, da navedb v prošnji za izbris pridobnine in navedb v prošnjah za odpis vsled trajne popolne ustavitve obrata, katera dejanja hočejo vendar doseči samo odpis, ni subsumirati pod dejanski čin § 239.

Da je to zakonodajalec sam tako hotel, se bo pokazalo v nastopnem.

Besedo »davčna prikrajšba« opiše zakon z besedami »odtegniti se postavni davčni dolžnosti«. To kaže na to, da se državi odtegne nek davek. V avstrijski legislaturi ta beseda ni nikak novum.

Nahaja se v § 19. pridobninskega patenta z dne 31. dec. 1813., v § 33. ces. pat. z dne 29. okt. 1849. drž. zak. št. 439 in na drugih mestih — primer. odsekovo poročilo str. 229 itd. št. 1041 prilog k stenografičnim zapisnikom poslanske zbornice — povsod v zvezi, katera ne dopušča nobenega dvoma, da je zlo, da je kazen navezana šele na v bodočnosti pravomočen postajajoč davek. Besede »davčna prikrajšba« ali »pikrajšba« starejša zakonodaja ne pozna. V nemški državi pa je in je bila označba nepoštenega ravnanja pogosta in se včasih rabi tudi v dejanskih činih naših zamolčanj. Tako se najde ta pojem v § 72. zakona z dne 24. junija 1906. glede pruskega dohodninskega davka, v § 43. pruskega zakona o dopolnilnem davku z dne 14. jul. 1893., v členu 64. zakona o pridobninskem davku, z dne 9. jun. 1899. za bavarsko kraljestvo, v členu 39. hesen-

skega dohodninskega zakona z dne 12. avg. 1899., v § 68. kralj. saškega dohodninskega zakona z dne 24. jul. 1900. itd. Pa tudi na polju indirektnih davkov v Nemčiji se pojem »prikrajšba« ponavlja. Opozarjamo na zakon o obdačbi sladkorja z dne 31. maja 1891., žganja z dne 24. jun. 1887., davščine od soli z dne 12. okt. 1867.

Povsod se rabi pojem »prikrajšba« v zvezah, ki izključujejo vsak dvom, da se gre za navedbo, ki se nanašajo na neko še ne pravomočno obdačbo.

Fuisting omenja v svojem komentarju k navedenemu zakonu o dopolnilnem davku — II. zv., 2. izd., str. 141 — da ta tehniški izraz ni v rabi glede poskusov odtegniti se kakemu že končno-veljavno določenemu davku.

Postavodaja nekaterih nemških zveznih držav potrjuje le-to. Oni zakoni, kateri določajo kazni tudi za ravnanje glede na pravomočno obstoječe odredbe, se ogibljejo izrazom »davčna prikrajšba« (Steuerentziehung). Ti zakoni rabijo, kakor virtemberški dohodninski zakon z dne 8. avgusta 1903., drž. zak. št. 23, v členu 70. izraz »Steuergefährdung«, ali pa sploh nobenega ne, kakor badenski dohodninski zakon z dne 20. septembra 1900. G.- in V.-Bl. str. 991, kateri govori v zakonskem tekstu, člen 23., o onem ravnanju, katero se nanaša na pravomočen davčni predpis in rabi besede »zur Ungebühr festgestellten Steuerabgänge oder Rückersätze«. Mislim tedaj, da je zakonodajalec, ko je povzel v svoj zakon pojem »davčna prikrajšba«, hotel tega v enakem obsegu in enaki vsebini dati kot podlago določilu § 239. in to tembolj, ker, kakor že omenjeno, prevzetje tega pojma ni bilo absolutno potrebno za ustanovičenje kazenskopravnega dejanskega položaja.

Že zgoraj je bilo omenjeno, da naj davčni zakoni dajejo kolikor mogoče malo nagibov k »prikrajšbam«. V tem oziru preprečuje ravno § 67. »davčne prikrajšbe«, ker določa, da se ima odpisati davek šele po dejanski ustavitvi obrata, in izvršitvena naredba I. k zakonu kategorično prepoveduje izbris davka pri pomanjkanju onega drugega pogoja.

Oni priglas (prošnja) torej ne zadostuje za odpis davka, temveč prepričati se je najprej o dejanski ustavitvi obrata in šele potem se sme izvršiti.

Praksa kaže, da vsled nezadostne pažnje poizvedovalnih organov in pa pri okulturnih obratih — razkosavanje zemljišč, posredovanje služb — sploh pri obratih, ki po svojem bistvu nimajo na sebi nič trajnega in niso vezana na nobena, vsakemu dostopna obratovališča, nadaljno obratovanje podjetja vzlic »odpovedi obrta« ni ravno preredka prikazen. Tako nadaljno obratovanje je gotovo kaznjivo, učinja delikt »davčne zatajbe« po

§ 243., št. 1., nikdar pa ne more to nepravilno ravnanje učiniti dejanskega čina po § 239.

Ne glede na že navedena razmišljanja manjka v teh slučajih po mojem mnenju moment sposobnosti. Če kaznujemo napačno navedbo ali zamolčitev, domnevamo, da ima ta nepravilnost ali nepopolnost gotov substrat, ki mora eksistirati v trenutku učinjenega delikta in ki ravno podaja ravnanju lastnost nepravilnosti.

Jako pogosto se prigodi, da pridobnini podvrženi davkoplačevalec prijavi odpoved obrti še pred potekom četrletja z ustavitvenim rokom koncem četrletja.

To ni nikjer v zakonu prepovedano, kajti § 68. določa samo prekluzivni rok za priglas, ki težijo po polnem odpisu.

V takih slučajih manjka vsakega substrata.

Da se more kdo odtegniti davku, mora davčna dolžnost objektivno obstajati v trenutku učinjenega delikta.

Do sklepa onega četrletja pa izvrševanje odnosno obratovanje v zmislu § 1. zakona ni protizakonito, ker se mora to ravnanje vsled izvršenega predpisa pridobnine do konca četrletja označiti kot zakonito postopanje davčnega zavezanca.

Ker zakonito ravnanje ne more biti podlaga deliktu, delikt v predležečem slučaju ne obstoja do onega časa, ko stopi substrat v realnost, torej do nastopa četrletja, za katero se ni izvršil davčni prepis.

Vzpričo nemožnosti odtegnitve davka ob trenutju storilčevega ravnanja tukaj še ne obstoja konkreten dejanski čin; napačne navedbe niso realne, ne morejo tedaj učiniti krivice in se pokažejo kot fenomen, kateremu še ne gre pravna ocenitev.

Ker določa § 1. zakona kot predpogoj za pridobninsko davčno dolžnost izvrševanje, obratovanje podjetja, odnosno gotovih opravil, more tudi pridobninska dolžnost davčnega subjekta nastati šele ob času udejstvovanja onega delovanja, torej ob pričetku četrletja, za katero se ni odrajtal davek.

Šele ob tem času postane doslej postavno ravnanje protizakonito.

V takih slučajih objektivne zakonitosti se gre ravno samo za stremljenje davčnega zavezanca po objektivni nezakoničnosti, le-ta pa čaka šele na udejstvovanje.

Pa še celo, če se je priglas napravil šele po koncu četrletja, torej ob času, ko o postavnem ravnanju več ne more biti govora, se ne gre za »davčno prikrajšbo«.

V zmislu §§ 45., 151. in 210. zakona so v poštev prihajajoči organi v slučaju, da nastanejo pomisleki glede vsebine pridobninskih navedb ali napovedi rentnega ali osebno-dohodninskega

davka' dolžni predočiti te pomisleke davčnim zavezancem. Iz tega se da sklepati, da tam, kjer dotični organi nimajo nobenih pomislekov, tako predočevanje odpade; predočevanje pomislekov ni univerzalno; tudi napačna napoved, če kompetentna oblast nima pomislekov, ima torej kratkoročno lahko kot posledico protizakoniti uspeh ali pa je sposobna za »davčno prikrajšbo«.

Drugačna je pa stvar pri priglasih v zmislu § 67. Vprašanje odpisa pridobnine, za kateri odpis se gre vsled dotičnega priglasa, ni nikdar zavisno samo od ravnanja davčnega subjekta, temveč je, kakor zgoraj omenjeno, zakonodajalec navezal dopustnost odpisa na nadaljni predpogoj, na obligatoričen nastop oblasti, ki se ima prepričati o dejanski ustavitvi obrata.

Torej ne samo tisto stremljenje, temveč tudi njegova materijalna poprava pride v poštev.

Ravno ta dupliciteta v predpogojih za odpis provzroča, da ona napačna navedba ni sposobna za »davčno prikrajšbo« po § 239.

Ne glede na določilo § 73. zakona in to megle razširjalno interpretujoča določila izvršitvene odredbe I, torej ne glede na slučaje, v katerih se vsled prošnje davčnega zavezanca predpiše kvota zaradi ne več obstajajočega obratovanja, se iz priglasa o opustitvi obrta in iz trajne popolne ustavitve obrata pokaže za državo isti materijelni efekt: v obeh slučajih se odpiše pridobnina.

Davčni interes na pravilnosti teh navedb je torej za davčni fiskus isti; jasno je pa tudi, da se oni interes pri predpisu kvote za dobo neobratovanja za poslednjega zmanjša, da je tukaj torej interes manjši nego tam.

§ 73. določa, da se ima pri »poživajočih« vkošenjenih (radiciranih) in drugih realnih obratih na prošnjo davčnega zavezanca skrbiti pridobnina na kvoto neobratovanja.

Obnovitev obrata je smatrati enako novi otvoritvi davku podvrženega podjetja (§ 64.)

Po § 64. ima tisti, ki otvori davku podvrženo podjetje ali delovanje ali ki otvori obratovališče, to priglasiti pri davčni oblasti I. inštanca pred otvoritvijo ali najkasneje obenem z njo.

V slučaju nepriglašene nadaljevanja počiva-joče radicirane ali realne obrti bi se v tem nezakonitem ravnanju sigurno spoznal le dejanski čin po § 243. št. 1, in bi se morala, ker je izvršitvena naredba priznala fakultativni predpis kvote neobratovanja tudi imejiteljem drugih kakor v § 73. naštetih obratov, tudi za ta zadnje omenjena podjetja per analogiam uporabljati zgorenja kazenska sankcija.

Davčni interes, ki ga ima fiskus na nadaljevanju tistih podjetij, za katere se je predpisala kvota neobratovanja, je ceteris paribus manjši tam, če se kvota neobratovanja ni predpisala. (§ 241., odst. 1., § 244., odst. 1.)

Zaradi tega večjega interesa v slučajih, ko ni bila predpisana kvota neobratovanja, ni mogoče zanikati dolžnosti za napravo priglasa v zmislu § 73 itd., ker ni domnevati, da bi bil zakonodajalec za »minus« določil dolžnostno normo, za »maius« pa ne.

Sklep »a minore ad maius« je tukaj torej pravi in vodi k ekstenzivni interpretaciji § 73., i. t. d.

Obstoji pa tudi pri opustitvi obrta isti davčni interes, kakor pri popolnem odpisu davka v slučaju trajne ustavitve obrta.

Tudi za nadaljevanje opuščene obrti mora torej veljati določilo konceem § 73.

Če je temu tako, potem je prestopek določila »opustitev«, katera se ne da podstaviti dejanskemu stanju § 239.

V tem slučaju se gre potem za delikt v zmislu § 243. št. 1, za prikritje.

Toda za davčnega zavezanca in za državo je pravna presoja dejanja bistveno relevantna; kajti kazni znaša po § 241. tri- do devetkratni, po § 244. pa samo eno- do trikratni znesek, za katerega je država bila prikrajšana.

Po drugi strani prihajata v poštev dejanski kes in zastaranje.

Za dejanski kes veljajo glede davčne prikrajšbe in prikritja različna načela in zadostuje opozoritev na § 245. zakona.

Kar se tiče zastaranja v zmislu § 251. je omeniti, da je njega pričetna doba različna, ker je deliktno ravnanje po § 243. št. 1., smatrati kot trajajoče in se more torej zastaranje pričenjati šele kasneje kakor pri deliktu, ki spada pod § 239.

Obstoji li kazniv dejanski čin po § 243. tudi v slučaju napačnih navedb v prošnji za predpis kvote neobratovanja ali za popolni odpis pridobnine iz pravnega vzroka trajne popolne ustavitve obrata, je vprašanje, ki ni predmet te razprave.

Če kaka opustitev ni kazniva, potem se to postavi ne odgovarjajoče ravnanje nahaja ravno v kolobarju v predstoječem omenjene geometriške podobe.

Tudi v tem kazenskem pravu velja pač rek: Nullum crimen sine lege.

Dostavljanje sodnih spisov po občinah.

V 24. številki IV. letnika »Občinske Uprave« (1. 1909) smo navedli na podlagi sodnih podatkov one občine, ki so se svoječasno izjavile pripravljanim, izvrševati dostavljanje sodnih spisov brezplačno.

Dotični izkaz višjega sodišča v Gradcu pa ni bil povsem popoln, zato priobčujemo na podlagi

uradnih spisov deželnega odbora še enkrat imena vseh onih občin, ki so prevzele dostavljanje sodnih spisov in glede katerih je temu pritrtil tudi deželni odbor.

Okrajno sodišče Postojna — občine: Postojna, Slavina, Št. Peter, Šmihel, Košana in Hrenovice.

Okrajno sodišče Škofja loka — občini: Poljane in Selce.

Okrajno sodišče Idrija — občine: Črni vrh, Vojsko in Žiri.

Okrajno sodišče Kranj: Cerklje, Šenčur in Naklo.

Okrajno sodišče Kranjskagora — občine: Bela peč, Radeče, Kranjska gora, Dovje, Jesenice, Koroška bela.

Okrajno sodišče Lož: Nova vas (obč. Bloke).

Okrajno sodišče Litija — občine: Kotredež, Litija, Šmartno, Zagorje in Vače.

Okrajno sodišče Logatec: Zgor. Logatec, Spod. Logatec, Hotedršica, Planina (vštevši sedanjost. občino Rakek).

Okrajno sodišče Vrhnika: Vrhnika, Borovnica, Preserje, Sv. Jošt, Horjul, Polhov gradec in Črni vrh.

Okrajno sodišče Radoljica: Bohinjska Bistrica in Boh. Srednja vas.

Okrajno sodišče Senožeče: Britof, Famlje, Hrenovice, Laže, Dolenja vas, Senožeče, Sinadole in Zgor. Vreme.

Okrajno sodišče Kamnik: Domžale, Kapljavas, Mengeš in Motnik.

Okrajno sodišče Vipava: Vrhpolje, Slap, Ustje, Podkraj in Vrabče.

Okrajno sodišče Cerknica: Cerknica, Rakek in Žilče (sedaj Sv. Vid.)

Okrajno sodišče Ljubljana (m. deleg.): Šmarije, Spod. Šiška, Zgor. Šiška in Št. Vid.

Okrajno sodišče Kočevje — slov. občine: Draga, Trava, Osilnica, Kostel (sedaj Fara in Banjaloka); razven teh še 13 nemških občin.

Okrajno sodišče Krško: Raka, Cerklje in Studenec.

Okrajno sodišče Kostanjevica: Št. Jernej, Sv. Križ, Vel. Dolina in Čatež (slednja občina že takrat z ozirom na poznejšo delitev).

Okrajno sodišče Metlika: Semič in Gradac.

Okrajno sodišče Mokronog: Šmarjeta.

Okrajno sodišče Radeče: Št. Janž (Dvor), Radeče, Boštanj in Sv. Križ (pri Svibnjem).

Okrajno sodišče Ribnica: Loški potok, Gora in Struge.

Okrajno sodišče Žužemberk: Ambrus, Ajdovec, Dvor, Smuka (nem. Langenthon), Zagradec in Žužemberk.

Okrajno sodišče Zatičina (sedaj Višnjagora): Št. Vid, Dednidol in Višnjagora.

Naknadno so se še prijavile sledeče občine: Okrajno sodišče Radoljica: Gorje, Mošnje, Ovsiše in Begunje.

Okrajno sodišče Kostanjevica: mesto Kostanjevica.

Dalje v sodnem okraju Idrija (na novo): občine Spod. Idrija, Godovič in Dole.

Sodni okraj Logatec: Rovte.

» » Vrhnika: Horjul.

» » Krško: Bučka in Krško.

» » Novo mesto: Toplice.

Odrekle so pa med tem dostavljanje te-le občine: Borovnica in Preserje (sod. okr. Vrhnika) in Raka (sod. okr. Krško).

Kakor je razvidno iz predstoječih navedb, pretežna večina občin ni prevzela prostovoljno izvrševanje sodnih dostavitev. — Vkljub temu so seveda občine v gotovih slučajih vendar obvezane to izvrševati.

Naj navedemo v tem oziru važno razsodbo upravnega sodišča z dne 1. maja 1901 št. 24.902. Vsebina te razsodbe o dolžnosti občin za izvrševanje sodnih dostavitev v kazenskih zadevah je ta, da se mora smatrati dolžnost kot obstoječa na podlagi §. 213 cesarskega patenta z dne 3. maja 1853 drž. zak. št. 81, — v kolikor gre za dostavitve zunaj sodnega kraja, bodisi v sodnem okraju ali pa zunaj njega, — da pa občine niso dolžne dostavljati v kraju, kjer se nahaja sodišče.

Upravno sodišče utemeljuje svojo razsodbo s tem, da je navedeni §. cesar. pat. glede dostavljanja kazensko-sodnih spisov še vedno v veljavi, in izvaja:

»Po tem zakonitem določilu naj se izvršujejo dostavitve v sodnem kraju, (t. j. ondi, kjer se nahaja sodišče), — po zapriseženem sodnijskem slugi, zunaj tega kraja pa praviloma po pošti. Vendar se pa lahko izvršujejo dostavitve strankam, ki bivajo zunaj sodnega kraja, toda v okraju sodnije, na izrečno zahtevo, ali pa če smatra sodišče to kot potrebno zaradi varnosti, tudi po sodnem slugi.

Za dostavljanje bodisi v sodnem okraju ali pa izven njega se lahko poslužuje sodišče tudi županov, ali pa naprosi za to okrajno sodišče, v čegar okraju je treba dostavitev izvršiti.

Po takem razločju postava strogo med načinom izvrševanja dostavitev v sodnem kraju samem in zunaj sodnega okraja. Dočim se morajo izvrševati dostavitve zunaj sodnega kraja praviloma (»in der Regel«) po pošti, — vendar pa se prepušča soditi o pripravnejšem in namenu bolj odgovarjajočem načinu dostavljanja, zlasti če naj se v ta namen pritegnejo župani, presoji sodišč, — je z ozirom na dostavljanje v sod. kraju izrečno označen zapriseženi sodni sluga kot oni organ, ki ima izvrševati dostavitve.

Ravno to, kar velja za dostavljanje kazensko-sodnih spisov, velja tudi za dostavljanje sodnih spisov v civilno-pravnih zadevah po določbah §. 87—89 civilno-pravdnega reda. — V vsakem slučaju ima le sodišče prosto odločevati, kateri način dostavitve je primernejši.

V krajih pa, kjer se nahaja sodišče, ne sme na noben način rabiti za dostavljanje županstev.

Naše mnenje je seveda slej kot prej, naj bi se sodišča pri dostavljanju bolj posluževala pošte nego županstev, ker je prvi način ravno tako temeljen v zakonu kot drugi.

Obvestilo sodišč o pričetku poslovanja posredovalnih uradov.

Na podlagi prošnje, ki jo je vložila »Kmetška županska zveza« vsled sklepa v redni odborovi seji dne 19. avgusta t. l. potom deželnega odbora na c. kr. deželno vlado, je ta izdala na vsa c. kr. okrajna glavarstva na Kranjskem ukaz z dne 24. septembra 1912 št. 24.072, ki se glasi v slovenskem prevodu:

»Kmetška županska zveza je vložila na Kranjski deželni odbor prošnjo za povzročitev, da naj se takoj obveste one okrajne sodnije, v katerih uradnem področju so postale izvolitve zaupnikov posredovalnih uradov že pravomočne, odnosno kjer so začeli ali pa bi lahko začeli posredovalni uradi takoj poslovati, — o ustanovitvi in početku poslovanja občinskih posredovalnih uradov v smislu §. 7, odst. 2 zakonaz dne 27. septembra 1911 dež. zak. št. 45.

Vsled naprosbe Kranjskega deželnega odbora z dne 13. septembra 1912 št. 19.763 se naroča c. kr. okrajnemu glavarstvu z ozirom na tuuradni razpis z dne 23. svečana t. l. št. 4058, naj zaradi tostvarnega obveščanja dotičnih okrajnih sodnij takoj nadaljno ukrenejo in obenem pošljejo prepis dotičnega obvestila »Kranjskemu deželnemu odboru.«

Pripomniti imamo k temu, da županstva, odnosno občinski uradi nimajo nikakega vzroka čakati, da dobe kako obvestilo od sodišča ali okr. glavarstva. — Kjer občinski posredovalni urad že obstoji, naj s poslovanjem takoj prične; kjer ga še ni, naj se nemudoma ustanovi.

Obvestilo sodišč ima samo ta namen, da bodo sodišča odstopala vse tožbe zaradi žaljenja časti občinskim posredovalnim uradom; kajti dokler ti ne poskušajo doseči sprave ali poravnave, sodišča ne morejo soditi te vrste prestopkov.

Upati je, da pride sedaj poslovanje posredovalnih uradov vendar-le v pravi tek, kar je vsekako želeli in pričakovati v korist ljudstva.

Dvoje županskih shodov za ljubljansko okolico.

St. 16081.

Okrožnica,

vsem županstvom sodnih okrajev
Ljubljana in Vrhnika.

Deželni odbor priredi dne 21. in 22. oktobra t. l. dvoje županskih shodov in sicer:

1. dne 21. oktobra v Ljubljani v »Ljudskem domu« (Streliška ulica), za župane in druge občinske zastopnike sodnega okraja Ljubljana;

2. dne 22. oktobra na Vrhniki v dvorani ondotnega »Društvenega doma« za občine sodnega okraja Vrhnika.

Teh shodov (poučnih tečajev) se morajo udeležiti predvsem vsi župani, po možnosti tudi vsi občinski svetovalci, tajuiki in odborniki. Udeležencem se smejo povrniti gotovi stroški iz občinskih sredstev po § 25 obč. reda.

Pričetek obeh shodov (poučnih tečajev) je vsakokrat točno ob 9. uri dopoldne.

Županstva naj najkasneje do 18. okt. poročajo deželnemu odboru, o katerih predmetih zlasti žele, da bi se razpravljalo.

Od deželnega odbora kranjskega.

* * *
Obenem z županstvi se vabijo k udeležbi tudi župni uradi.

Sestavljanje in predlaganje proračunov.

Št. 20904.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Z ozirom na to, da so v pretežni večini občin izvoljeni novi občinski odbori, smatra deželni odbor za potrebno, opozoriti vsa županstva na tuuradno okrožnico z dne 18. oktobra 1910 št. 14423.

Naroča se jim, naj se glede pravičnega in pravočasnega sestavljanja in pravočasnega predlaganja proračunov tako sedaj kot v prihodnje natančno ravnajo po tej okrožnici, ki se še enkrat pošilja pod /1.

Ta okrožnica naj se shrani tako, da jo bo imelo županstvo vsak čas pri rokah, ker ostane v veljavi tudi za prihodnje.

Od deželnega odbora kranjskega
V Ljubljani, dne 1. oktobra 1912.

Za deželnega glavarja:

L a m p e.

* * *
(Okrožnica št. 14423 iz l. 1910 je ponatisnjena v 19. št. »Občinske Uprave« iz l. 1910 in ponovno v 18. št. »Obč. Upr.« l. 1911.)

Oddajanje hiralcev v hiralnico.

Št. 18894.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Ker se v zadnjem času pogostoma dogajajo slučajji, da se občinska predstojništva na Kranjskem, ki imajo neozdravljive in hirajoče bolnike preskrbeti, obračajo za posredovanje na mestni magistrat občine ljubljanske, da bi se potem mestnega magistrata odvedli dotični hiralci v hiralnico, odklanja mestna občina ljubljanska v takih slučajjih tozadevno posredovanje, ker je dolžna to storiti le pri neozdravljivih bolnikih, ki bivajo na njenem ozemlju. Pogosto se zgodi, da se morajo potem taki hirajoči, v Ljubljano pripeljani bolniki sprejeti v deželno bolnico, ker so dostikrat tako slabi, da ni mogoče iz človekoljubnih ozirov sprejema odkloniti, dasi bi se to glasom pravil lahko ukrenilo. Šele potem, ko so taki hiralci bili že v ljubljansko deželno bolnico sprejeti in se nahajajo torej v ozemlju ljubljanske mestne občine, jih more mestni magistrat odvesti v hiralnico. Vsled tega pa nastanejo za deželo nepotrebni stroški.

Da bo možno v bodoče zakonitim potom in brez posebnih, deželo zadevajočih stroškov neozdravljive bolne soobčane odvajati v hiralnico, naj se vsaka občina, ki hoče svojega soobčana preskrbeti v hiralnici, obrne s prošnjo za sprejem dotičnega reveža v hiralnico na deželni odbor. V slučaju sprejema bo potem upraviteljstvo deželne bolnice posredovalo glede poravnania oskrbnih stroškov in prevzelo posel, ki ga je dosedaj zahtevala hiralnica od mestnega magistrata v Ljubljani.

Pripomni pa se, da je iz človekoljubnih ozirov vsekakor nedopustno pošiljati v hiralnico težko bolne in smrti se bližajoče hiralce, ki komaj še nekaj dni ostanejo pri življenju.

Od deželnega odbora kranjskega

V Ljubljani, dne 28. sept. 1912.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Sestava porotnih imenikov.

Št. 21144.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Deželni odbor je zaznal, da mnogi župani ne postopajo pravilno pri sestavi prvotnega imenika porotnikov, kakor to predpisuje zakon z dne 25. maja 1873, drž. zak. št. 121.

Po § 5. navedenega zakona mora občinska komisija (župan z dvema občinskima odbornikoma, ki ju sam izvoli) napraviti vsako leto začetkom septembra meseca imenik vseh onih mož, ki jih je mogoče poklicati za porotnike.

K porotniškemu opravilu je poklicati može, ki

1. so izpolnili 30. leto svoje dobe;
2. znajo čitati in pisati;
3. imajo domovinsko pravico v kaki občini kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru;
4. vsaj že leto dni stanujejo v tisti občini, kjer bivajo;
5. ali a) direktnega davka brez doklad na leto plačujejo najmanj 20 K, v krajih z več nego 30.000 prebivalcev pa najmanj 40 K, ali pa
b) so brez ozira na ta davek po svojem stanu odvetniki, notarji, profesorji in učitelji visokih in srednjih šol ali so na kakem tuzemskem vseučilišču dosegli čast doktorstva.

Nesposoben za porotnika je:

1. komur zavoljo kake telesne ali duševne hibe ni mogoče izpolnjevati porotniške dolžnosti;
2. kdor ne uživa vseh državljanskih pravic;
3. kdor se nahaja v kazenskosodni preiskavi, pod obtožbo ali v kazni;
4. kdor je vsled kake kazenskosodne obsodbe po zakonih izključen od voljivosti v občinski zastop, dokler traja ta izključitev.

Za porotnike se ne smejo klicati:

1. dejansko služeči državni uradniki razen profesorjev in učiteljev na visokih in srednjih šolah;
2. vojaške osebe;
3. duhovniki;
4. ljudskošolski učitelji;
5. pri poštnem, železničnem, brzojavnem ali paroplovstvenem obratu zaposlene osebe.

Prosti porotniške službe so:

1. tisti, ki so prestopili 60. leto svoje dobe, za vedno;
2. člani deželnih zborov, državnega zbora in delegacij za čas zborovanja;
3. osebe, ki niso v dejanski službi, pa so podvržene vojni dolžnosti za ta čas, ko so poklicane v vojaško službo;
4. osebe v službi cesarskega dvora, javni profesorji in učitelji, kakor tudi zdravniki in lekararji, ako potrdi uradni predstojnik ali župan, da so v svojem poklicu neobhodno potrebni, za sledeče leto;
5. vsak, kdor je prejetemu pozivu v enem porotnem zasedanju zadostil kot glavni ali nadomestni porotnik, do konca prihodnjega koledarskega leta.

Prvotni imenik mora obsegati po abecednem redu in pod zaporednimi številkami ime in priimek vpisanih oseb, njih stan ali opravilo, stanovališče in davčni postavek, napoved, katere deželne jezike razumejo in katerega največ govore. Pri vojni dolžnosti zavezanih je pristaviti pripombo, ali in kdaj se utegnejo poklicati v vojaško službo.

Ta imenik mora biti najmanj osem dni razporežen v občinski pisarni, da ga lahko vsakdo vpogleda, in to se mora na običajni način razglasiti s poukom, da se smejo vgovori podajati.

Vsakemu prizadetemu je na voljo dano, v tem roku pri županu pismeno ali na zapisnik vgovarjati radi izpustitve po zakonu dopustnih ali vpisa po zakonu nesposobnih in nedopustnih oseb ali pa na enak način uveljaviti svoje oprostilne razloge.

Občinska komisija razsodja o podanih vgovorih in o resničnosti navedenih oprostilnih razlogov. Te razsodbe kakor tudi proti njim podane pritožbe se morajo omeniti v prvotnih imenikih; pritožba se mora vložiti v treh dneh po uradni obvestitvi o razsodbi.

Ako se vsled razsodb občinske komisije izvrše kake izpremembe v objavljenem imeniku, se morajo tiste nabiti na občinski deski in prizadeti o tem obvestiti. Vgovornikom se mora naznaniti, kaj se je ukrenilo glede njihovega vgovora.

Istotako se mora postopati pri uveljavljanju oprostilnih razlogov.

Popravljeni prvotni imenik mora župan brez odloga in najkasneje do konca septembra predložiti okrajnemu glavarju in priložiti vse spise, ki zadevajo podane vgovore in prošnje za oprostitev.

Okrajni glavar lahko vrne imenik v popravilo radi kakih nezakonitosti ali važnih netočnosti. Ako se pri popravilu izbriše kaka prej vpisana ali pa vpiše kaka prej izključena oseba, mora župan s popravljenim imenikom tako postopati, kakor z onim, ki ga je prvič napravil.

Popravljeni imenik se mora okraj. glavarju predložiti najkasneje do konca oktobra.

Župan je dolžan takoj obvestiti predsednika zbornega sodišča prve stopinje (deželnega, oziroma okrožnega sodišča), če tekom leta izve za razmere, vsled katerih kak porotnik ni več sposoben za porotniško službo ali se vanjo ne sme klicati, in če je kak vojni dolžnostni zavezani poklican v vojaško službo.

Zupanu se ukazuje, da se strogo in natančno ravna po navedenih zakonitih določilih in o letošnji napravi prvotnega imenika porotnikov poroča deželnemu odboru najkasneje do 20. oktobra 1912.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 28. sept. 1912.

Šusteršič l. r.,
deželni glavar.

Stavbe ob javnih cestah.

Št. 20153.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Deželnemu odboru prihajajo pritožbe, da se stavijo poslopja, ograje, plotovi itd. preblizu javnih

nedržavnih cest. To dokazuje, da županstva, ki imajo po obstoječih zakonitih predpisih redoma izvrševati stavbno- in cestnopolicijsko nadzorstvo, ne poznajo ali pa ne upoštevajo določila § 6 cestnopolicijskega reda z dne 26. septembra 1874. dež. zak. št. 27 in določila § 67 stavbnega reda z dne 25. oktobra 1875 dež. zak. št. 26. Deželni odbor zategadelj opozarja, da se v zmislu navedenih določil ne sme postaviti ob deželnih, okrajnih ali občinskih cestah nobeno novo poslopje, prezidavanje ali prizidek, noben zid ter nikakoršno oplotje bližje nego 2 m od zunanjega robu obcestnega jarka, tako torej, da je na obeh straneh ceste od zunanjega roba obcestnega jarka pa do stavbne črte najmanj po 2 m prostora. Izjeme so le v posebnega ozira vrednih slučajih dopustne s privolitvijo političnega oblastva in cestne uprave. Le glede plotov in seč ob travnikih in poljih določa § 5 cestnopolicijskega reda, da imajo biti praviloma oddaljeni najmanj pol sežnja od zunanjega robu obcestnega jarka ter biti visoki k večjemu po 4 čevlje. Na ta določila je bil deželni odbor opozoril županstva že z okrožnico z dne 13. februarja 1901 št. 95 s pozivom, da je v vseh slučajih, kadar namerava kdo postaviti kako zgradbo poleg deželne ali okrajne ceste, povabiti pravočasno k stavbnem ogledu tudi deželni oziroma za stavbo pri okrajnih cestah okrajnocestni odbor. Za zgradbe, katere naj stoje bližje nego 2 m od zunanjega roba cestnega jarka, sme županstvo izdati stavbno dovoljenje še-le potem, ko je zastopnik deželnega oziroma okrajnocestnega odbora pri ogledu pritrdil taki izjemi in je županstvo izposlovalo tudi privolitev okrajnega glavarstva, kateremu je v ta namen poslati vse zadevne spise.

Županstva naj se v prihodnje strogo ravnajo po navedenih zakonitih določilih ter naj se v dvomnih slučajih še pred razpisom ogleda obračajo na deželni odbor za pojasnila, ker je za vse posledice, ki bi utegnile nastati vsled omalovaževanja zakonitih predpisov, odgovoren osebno občinski predstojnik.

To okrožnico naj županstvo v občinski seji prečita zbranim občinskim odbornikom in naj jo tudi po občini na običajni način razglasi.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, 3. oktobra 1912.

Za deželnega glavarja:
Lampe.

Ureditev podeljevanja podpor gasilnim društvom.

St. 21707/12.

Okrožnica

vsem županstvom in gasilnim društvom

Po postavi od 15. septembra 1881, dež. zak. št. 14., kakor tudi v smislu določb §§ 28. in 52.

obč. reda je dolžnost vsake krajevne občine, skrbeti za požarno varnost v obsegu svojega ozemlja. Kjer gasilna društva odvezemajo občini to breme, tam je v prvi vrsti dolžnost občine da gasilno društvo podpira ali po potrebi vzdržuje. Razume se ob sebi, da je na drugi strani dolžnost gasilnega društva, poslovati v smislu občinskega zastopa, od katerega mu je oblast izročena.

Kjer obstoje gasilna društva, ki v smislu postav in svojih pravil pridno delujejo, tam so gotovo občine glede svojih požarnovarnostnih dolžnosti zlasti tudi denarno razbremenjene, kajti dobra gasilna društva ne oskrbujejo samo gašenja in ne posredujejo samo pri požarih, nego skrbijo tudi za pokritje svojih potrebščin s prirejanjem dostojnih veselje in s pobiranjem podpor.

V prvi vrsti je tedaj krajevna občina v zvezi z gasilnim društvom dolžna skrbeti, da se pokrijejo one potrebščine, ki so zvezane z oskrbovanjem požarne varnosti. Deželni odbor ima sicer v smislu postave od 20. decembra 1884, dež. zak. št. 17, ter od 28. oktobra 1911, dež. zak. št. 41, v gasilske namene na razpolago poseben zaklad, toda tega ima uporabljati samo za razdeljevanje podpor in ne nagrad ter imajo do njega pravico ne samo gasilna društva, ampak tudi one občine, ki imajo z oskrbovanjem požarne varnosti velike stroške in izdatke. K bistvu podpore spada to, da je more biti deležen samo tisti, ki je potreben in vreden.

Da bo v prihodnje mogoče občine in gasilna društva v smislu gorenjih izvajanj podpirati in podpore pravilno razdeljevati, je deželni odbor sklenil sledeče:

Kadar si namerava gasilno društvo omisliti kako večjo napravo, za katero hoče prositi podpore, (še si hoče nabaviti novo brizgalno, večje število cevi, ali si zgraditi gasilni dom itd.), mora to županstvu sporočiti, da tako nameravano naročilo oziroma gradnjo odobri najprej občinski odbor. Potem je dolžnost župana, izposlovati še odobrenje deželnega odbora. To velja za vse večje in važnejše nabave, a, kakor gori rečeno, le v slučaju, če namerava društvo dobiti za to podporo.

Društva, ki se sklepa deželnega odbora ne bi držala, izgube pravico do podpore, razen če se deželni odbor pozneje prepriča, da so bile brez odobritve naročene nove nabave nujno potrebne. Deželni odbor se je namreč v premnogih slučajih prepričal, da so nekatera gasilna društva naravnost brezmiselno naročala takozvane potrebščine in se vsled tega zakopala v velike dolgove.

Prošnje za gasilske podpore iz deželnega gasilskega zaklada naj se vlagajo v prihodnje vedno potom županstev, in je dolžnost gospodov županov, da vsako tako prošnjo z resničnim poročilom pošljejo v rešitev deželnemu odboru.

Županstva se opozarjajo, da morajo imeti prošnje sledeče priloge:

1. društvena pravila — ta pa samo enkrat, in sicer pri prvi prošnji, ki se po tej okrožnici predloži;

2. pravilno pregledana na občnem zboru odobrena računska zaključka zadnjih dveh let;

3. proračun tekočega leta;

4. izkaz društvenega premoženja (terjatve in dolgovi — aktiva in pasiva);

5. izkaz društvenega inventarja;

6. imenik izvršujočih gasilcev.

Računski zaključki, navedeni gori pod 2. morajo imeti od županstva potrdilo, s katerim se potrjuje, da je župan račune pregledal in s prilogami primerjal ter v redu našel.

V prošnji naj se navede z ozirom na izkaz društvenih dolgov, kje (pri kateri tvrdki, posojilnici ali hranilnici itd.) društveni dolg obstoji, v kateri višini in odkod izvira.

Za presojo posameznih prošnja se bo deželni odbor posluževal strokovnjakov, bodisi katere izmed obstoječih zvez, ali pa svojega lastnega gasilskega sveta.

Vsako društvo, ki prosi za podporo, je dolžno, odposlancu zveze ali gasilskega sveta dati na zahtevo vsa potrebna pojasnila, kakor tudi mu dovoliti vpogled v društveno delovanje.

Podpore se lahko izposlujejo bodisi v naklonitvi društvu na prosto razpolago danega zneska, bodisi v obliki brezobrestnega ali nizkoobrestnega posojila. Posojila bodo zlasti pri novih društvih na mestu, dokler se ne izkaže v delovanju njihova življenska moč.

Ker je mnogo občin, v katerih okrožju ni nobenega gasilnega društva, jih deželni odbor mnogokrat pozivlja, da skrbе same za gasilno stražo. S tem so seveda zvezana občutna denarna bremena. Kakor že gori povedano, je gasilski zaklad namenjen, podpirati tudi take občine, in se vsa županstva, ki v tem oziru svojo dolžnost redno in pravilno vršijo, opozarjajo, da lahko takoj vložijo prošnje za podpore.

Toliko o splošnih gasilskih podporah.

Po postavi od 28. oktobra 1911, dež. zak. št. 41, ima pa deželni odbor na razpolago še drug gasilski zaklad, in sicer oni, ki nastane iz novo navedenega 1% prispevka zavarovalnih družb. Iz tega zaklada se dajejo podpore:

1. v službi ponesrečenim gasilcem in njihovim ostalim rodbinskim članom;

2. gasilnim stražam v poravnanje zavarovalnin za postavno odgovornost;

3. občinam in gasilnim stražam za odškodnino za konje, ki so oboleli ali ponesrečili, ko so vozili k požarom, in za poškodovano orodje.

Prošnje za te vrste podpore je vlagati ločeno od prošnja za splošne podpore.

To se daje na znanje vsem županstvom in gasilnim društvom z opominom, naj imajo gasilna društva v točnem redu zlasti vse račune in društvene knjige, županstva pa naj na to pazijo.

Od dež. odbora kranjskega
v Ljubljani, 10. oktobra 1912.

Deželni glavar:
dr. Šusteršič l. r.

Deželni odbor za pospeševanje obrti na Kranjskem.

(Organizacijsko ustanovilo zavoda za pospeševanje obrti na Kranjskem v Ljubljani.)

§ 1.

Namen.

V pospeševanje obrti srednjega stanu na Kranjskem osnuje deželni zbor vojvodine Kranjske s pomočjo države in drugih udeleženih činiteljev v Ljubljani zavod z imenom »Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem v Ljubljani«.

Zavod naj vobče stremi za tem, da dvigne kulturno samostojni obrtni srednji stan. Ozira se naj na posebne gospodarske potrebe male obrti in v njegovem okrožju obstoječe domače obrti in ih izkuša zadostiti bodisi z lastnimi in samostojnimi prireditvami, bodisi s tem, da spravlja v tesno zvezo državne ali avtonomne oblasti, ki se pečajo s pospeševanjem obrti.

Delovanje zavoda se ima raztezati zlasti na to-le polje:

1. Deluje naj za izboljšanje proizvodnih pogojev in načina proizvodnje v mali obrti, in sicer s tem, da pospešuje dobavo surovin, izboljšuje način izdelovanja in razširja trgovsko pravilno obratovanje.

2. Zavod naj se trudi tudi za boljše razpečavanje in boljše kakovost obrtnih izdelkov ter naj budi v odjemalcih zmisel za vrednost solidnega obrtnega blaga.

3. Zavod naj stremi za tem, da se povsod, koder ne zadostuje posameznikova moč, spozna vrednost gospodarskega združevanja, deluje naj za ustanavljanje gospodarskih organizacij in sodeluje po možnosti pri njih razvoju.

4. Slednjič naj zavod razširja spoznanje, kako potrebna je strokovna izobrazba, naj deluje na to, da se kolikor mogoče uporabljajo obstoječe naprave za začetno in nadaljno strokovno izobrazbo obrtnega naraščaja kakor tudi že izučenih rokodelcev in naj tudi pospešuje mojstrski pouk vajencev.

§ 2.

Da doseže te namene, se sme zavod posluževati vseh pripravnih sredstev, da le deluje z ozirom na razmere sporazumno s pristojnimi oblastmi. Vpoštevati je zlasti sledeče naprave:

1. Zavod bo vzdrževal stalno pisarno, ki bo dajala strokovne nasvete o vseh nalogah zavoda; zavod bo pa tudi sam ob sebi dajal nasvete posameznim ali združenim rokodelcem in skrbel za prirejevanje posameznih predavanj, vrst predavanj, ali celih kurzov, v kolikor ni to naloga drugih činiteljev.

2. Zavod bo dalje vzdrževal knjižnico, zbirko strokovnih časopisov in čitalnico in vzpodbujal obrtnike, da se bodo marljivo posluževali teh naprav.

3. Zavod sme prirejati, in sicer stalno ali le za določen čas, razstave novodobnih delavnih pripomočkov, surovin ali izdelkov in pri tem nakazovati novodobne načine proizvodnje.

4. Deloval bo poučno ali posredovalno pri nakupu surovin in delovnih pripomočkov in pri prodaji izdelkov, bodisi posameznih ali združenih nikov.

5. Slednjič bo podajal zavod osrednjim avtonomnim in državnim oblastim, ki se pečajo s pospeševanjem obrti, nasvete in načrte in pri tem vpošteval zlasti posebne razmere svojega okraja.

§ 3.

Uprava.

Dežela Kranjska je kot ustanoviteljica zavoda tudi lastnica vsega njegovega inventarja, v kolikor se ne krati s tem namen, ki mu naj služi zavod.

Zavod upravlja kuratorij, ki sestaja:

- a) iz dveh članov, ki jih imenuje c. kr. ministristvo za javna dela, oziroma njiju namestnikov;
- b) iz predsednika c. kr. urada za pospeševanje obrti ali iz zastopnika, ki ga določi tisti od slučaja do slučaja izmed uradništva urada za pospeševanje obrti;
- c) iz obrtnega referenta deželnega odbora kranjskega;
- d) iz osem članov, oziroma njih namestnikov, ki jih izvoli deželni odbor vojvodine Kranjske, in sicer šest izmed obrtnega srednjega stanu, dva pa iz domače obrti;
- e) iz dveh članov, odnosno namestnikov, ki jih izvoli trgovsko-obrtna zbornica v Ljubljani;
- f) iz enega člana, oziroma namestnika, ki ga izvoli občinski svet mesta Ljubljane;
- g) razen tega sme kuratorij tistim korporacijam, ki dajejo zavodu vsaj 1000 K letne subvencije, priznati pravico, da pošljejo po enega zastopnika v kuratorij, in sicer za toliko časa, dokler plačujejo donesek;
- h) iz vsakokratnega združnega inštruktorja c. kr. trgovskega ministristva;
- i) iz vsakokratnega ravnatelja državne obrtne šole v Ljubljani;
- j) iz vodje zavoda, ki pa ima samo posvetovalni glas.

Funkcijska doba izvoljenih članov kuratorija traja tri leta, po katerih preteku morejo biti člani iznova izvoljeni.

Če se v teku funkcijske dobe izprazni mesto kakšnega člana kuratorija, posluje namestnik, ki stopi na njegovo mesto, samo toliko časa, da poteka dotična funkcijska doba.

Korporacije pod točko 1. c do e niso vezane pri izvolitvi članov kuratorija na krog svojih članov.

Kuratorij ima pravico, da vpokliče v svoj zbor zastopnike obrtnih društev, združnih zvez ali zadrug, kakor tudi izvedence v obrtnih vprašanjih, za eno funkcijsko dobo ali za posamezne slučaje, toda dotičniki imajo samo posvetovalni glas.

Kuratorij izvoli izmed sebe predsednika, podpredsednika, blagajnika in dva pregledovalca računov. Vodja zavoda opravlja v kuratoriju posel tajnika.

Kuratorij je sklepčen, če je navzočih vsaj sedem članov.

Zavod, oziroma kuratorij, zastopa napram oblastim in drugim nasproti predsednik, oziroma podpredsednik.

Spise kuratorija podpisujeta predsednik ali njegov namestnik in tajnik.

§ 4.

Delokrog kuratorija.

Delokrogu kuratorija pripada:

- a) izvršitev zavodovih nalog;
- b) denarna in tehnična uprava zavoda in oskrbitev potrebnih sredstev;
- c) sestava, oziroma prememba in izpopolnitev posebnih službenih instrukcij in poslovnika s pridržkom odobritve ministrstva za javna dela in deželnega odbora;
- d) sestava proračuna in računskega zaključka;
- e) predlogi glede nastavitve ali odpustitve uradnikov in uslužbencev zavoda; nastavljanje, oziroma odpuščanje pa izvršuje deželni odbor. Izvzeti so pa od te določbe oni uradniki, ki se eventualno dodele zavodu izmed uradnikov obrtno-pospeševalne službe ministrstva za javna dela in za katere veljajo določila pogodb, ki se sklepajo v posameznih slučajih;
- f) morebitne izpremembe in popolnitve organizacijskega ustanovila s pridržkom odobritve ministrstva za javna dela in deželnega zbora kranjskega.

§ 5.

Pokritje stroškov.

Stroški zavoda se pokrivajo:

- a) s stalno letno podporo ministrstva za javna dela;

b) s stalnimi letnimi prispevki dežele, trgovske in obrtne zbornice in kranjskih občin;

c) s prispevki drugih javnih in zasebnih činiteljev;

d) z dohodki zavoda.

* * *

(Priobčili smo ta statut vsled izrecne želje od nekterih strani z dežele. — O uspešnem delovanju zavoda — menimo — da ni treba pisati.

Z interesi obrtnega stanu so združeni tudi interesi kmetijskega stanu, in na obeh straneh je podpore treba. — Op. ur.)

Vprašanja in odgovori.

131. Županstvo št. J.:

Vprašanje:

Tukajšnje izobraževalno društvo namerava prirediti veselico v društveni dvorani. Pri tej priliki pa namerava društvo v svojem lokalu, to je v društveni dvorani, točiti brezalkoholne pijače, kot: čaj, limonado, pokalice.

Ali je to dopustno in kam naj se društvo obrne v tej zadevi za dovoljenje?

Pripomni se, da je čisti donesek namenjen izobraževalnemu društvu in deloma »Slovenski Straži«.

Prosimo tudi za pojasnilo, je li za srečolov treba še posebnega oblastvenega dovoljenja?

Odgovor:

Za točenje brezalkoholnih pijač v društvenih prostorih je treba oblastvenega dovoljenja. Zato naj se obrne društvo na c. kr. okrajno glavarstvo kot obrtno oblastvo, ki mu bo brez dvoma izdalo dovoljenje za točenje na dan prireditve po § 20 a obrtnega reda, (zakon z dne 5. februarja 1907 drž. zak. št. 26).

Srečolov spada v vrsto loterijskih prireditev. Z ozirom na dobrodelen namen in vrednost posamnih predmetov pod 5 K, so te vrste srečolovi prosti pristojbin po tarifni postavki 57 pristojbinskega zakona. Treba je pa tudi to točko prireditve naznaniti oblastvu.

Vse lahko opravite z eno vlogo, ki se mora kolekovati (2 K kolek).

Ta vloga naj bi se glasila približno takole:

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo

v

K.

Podpisano izobraževalno društvo namerava prirediti dne v svojih društvenih prostorih, to je v društveni dvorani v pritličju lastnega poslopja št. . . v St. J. društveno veselico.

Vspored veselice je sledeči:

Pri tej priliki želi točiti v lastni režiji brezalkoholne pijače, kot: čaj, limonado, pokalice i. dr.

C. kr. okrajno glavarstvo se naproša, da blagovoli na podlagi § 20 a obrtnega reda iz leta 1907 izdati društvu za ta dan dovoljenje, da sme na lasten račun in na lastno odgovornost točiti preje omenjene brezalkoholne pijače.

Obenem se naznanja c. kr. okrajnemu glavarstvu, da bo z veselico spojen tudi srečolov, in da njega posamezni dobitki ne bodo dosegli vrednosti 5 K ter se bodo prodajale srečke po (10—20) vinarjev. Ta srečolov je torej pristojbin prost po tarifni postavki 57 pristojbinskega zakona.

Čisti dohodek društvene prireditve je namenjen v društvene prosvetne in dobrodelne namene.

Datum.

Podpis.

132. Županstvo v St.:

Vprašanje:

Županstvo namerava nabaviti občinsko tehtnico in sicer manjšo za tehtanje prešičev in druge drobnice.

Ali bi obveljal sklep občinskega odbora, če ta sklene, da se mora vsaka v občini prodana taka žival tehtati na občinski tehtnici? Kolika taksa bi se smela odrediti za tehtanje in kje naj se išče dovoljenje?

Odgovor:

Za napravo javne tehtnice je treba dovoljenja obrtnega oblastva (okrajnega glavarstva) po določbah postave z dne 19. junija 1866 drž. zak. št. 85. — Tarifam mora pritrčiti deželno politično oblastvo (deželna vlada). — V tem oziru očitno nista v soglasju navedeni drž. zakon in pa taksna postava iz leta 1868 deželni zakonik št. 17 (za Kranjsko). Tam najdete v taksni tarifi pod št. 18 navedeno pristojbino, ki se lahko pobira pri javnih tehtnicah. Na vsak način morajo biti uvedene takse tudi z vednostjo deželnega odbora.

Za dovoljenje javne tehtnice se morate torej obrniti na okrajno glavarstvo in navesti tarife, kakršne pristojbine hočete pobirati.

Kar se tiče obveznosti, da bi se morala vsaka v občini prodana žival tehtati na javni občinski tehtnici, je vprašanje, ali bodo tak sklep oblastva pustila veljati ali ne. Po § 16 omenjenega državnega zakona se pravica tehtanja ne more kratiti tudi drugim osebam, občina ima le prednost po določilu § 11 navedenega državnega zakona. — Ta § pravi namreč, da v slučajih, ako občina take naprave ne ustanovi, ali pa če bi od nje ustanovljene potrebam prometa ne zadostovale, potem lahko dobe tudi zasebniki tako dovoljenje, če so vredni zupanja.

Z ozirom na to je dvomljivo, da bi oblastva pritrčila Vašemu sklepu, vendar pa poskusite lahko. — Nekaj drugega pa je, na kar Vas opozarjamo, Po točki 4. § 28 občinskega reda je dolžnost županstva paziti na vago. Ako bi torej še kdo drug izvrševal ta posel — (opozarjamo Vas, da mora imeti tudi dovoljenje obrtnega oblastva za to) — je Vaša dolžnost, da ga strogo nadzorujete.

Nič Vas pa ne more ovirati, da razglasite javno, naj se vsak poslužuje javne tehtnice. V to ste upravičeni po določbah § 28 obč. reda, ker zastopate s tem koristi občanov.

133. Žup. ur. v P.

Vprašanje:

1. Ali voli župnik za farno cerkev kot njen zastopnik na zunaj brez kakega pooblastila?

2. Sme-li voliti v tem smislu tudi za podružno cerkev?

3. Sme-li ravnotako voliti predsednik krajnega šolskega sveta za šolo?

4. V pritrtilnem smislu v prejšnjih točkah — sme-li sprejeti še eno pooblastilo?

5. V slučaju, da sme voliti župnik za farno cerkev in podružnico in predsednik krajnega šolskega sveta za šolo, — ali morajo pooblastilo podpisati vsi člani cerkvenega predstojništva oziroma krajnega šolskega sveta?

Za slučaj needinosti odločuje menda večina.

Odgovor:

Prav jasne odgovore glede volilne pravice cerkev za volitve občinskih odborov dobite prvič v 18. številki »Občinske Uprave« II. letnik (1907) na strani 140, drugič pa na strani 69. »Občinske Uprave« št. 9 iz leta 1911.

1. Ne moremo ponavljati vsega, kar je ondi navedeno glede volilne pravice cerkev. — Le toliko povemo še enkrat, da mora izdati cerkveno predstojništvo pooblastilo za vsako cerkev posebej. Vprašanje je le glede veljavnosti pooblastila v slučaju needinosti. Vendar pa je naše mnenje, ki ne more biti nepravilo, da veljaj tudi tu načelo večine, kakor pri vseh korporacijah. — Pooblastilo pa mora biti sicer izgotovljeno v postavni obliki (podpisano od dveh prič).

Tudi na vprašanje, kolikokrat sme kdo voliti, dobite odgovor v letošnji 9. številki pod vpraš. št. 68.

Župnik sme voliti kot pooblaščenec le še enkrat, (§. 8 obč. vol. reda). — Če pa ima volilno pravico tudi nadarbina ali fara, ki je v volilnem imeniku vsled tega, ker imo lastno premoženje, potem voli seveda župnik lahko enkrat za se, enkrat kot pooblaščenec, in vrh tega še kot postavni zastopnik nadarbinskega, cerkvenega ali farnega premoženja tudi večkrat in sicer v tej lastnosti brez pooblastila.

2. Kar se tiče krajnega šolskega sveta — je še pripomniti, da veljajo zanj kot za vsako drugo korporacijo določbe § 6 obč. vol. reda. — Za šolo voli torej načelnik (predsednik) krajnega šolskega sveta, ker ga on na zunaj zastopa. Samoobsebi umevno ja, da sme tudi on voliti s pooblastilom še za eno osebo.

Dočim zahteva vlada in judikatura upravnega sodišča, da mora zastopati cerkve celo cerkveno predstojništvo (župnik in ključarji), nam ni znano, da bi to zahtevala od krajnega šolskega sveta. Pač pa nam je znano, da za te volijo povsod običajno njihovi predsedniki brez pooblastil.

134. Gospod I. S. v St. R.

Vprašanje:

Krajni šolski svet je zvišal šolske doklade kar za 1200 K več od lani, skup na 3300 K. — Ali more občina zahtevati proračun in ugovarjati zoper to? — Ktera bodi prava pot za to?

Odgovor:

Proračuni krajnega šolskega sveta morajo biti ravno tako javni, kakor občinski. Samoobsebi umevno je torej, da ima županstvo pravico zahtevati vpogled v proračun krajnega šolskega sveta.

Ker se more v Vašem slučaju iti le za zvišanje stvarnih šolskih potrebščin, odločuje o visokosti teh, kakor tudi o pritožbah proti njihovi ugotovitvi po krajnih šolskih svetih — c. kr. okr. šolski svet v smislu §. 4 zakona z dne 9. marca 1879 dež. zak. št. 13.

Prepričajte se torej (oziroma naj to stori županstvo) o neopravičenosti poviška in obrnite se potem na c. kr. okrajni šolski svet.

135. Županstvo Hr.

Vprašanje (na d. o.):

Z ozirom na okrožnico deželnega odbora z dne 29. februarja 1912 št. 4178, priobčeno v »Občinski Upravi«, se prosi blagohotnega obvestila, se li sme sedaj obstoječa, na 10 let sklenjena občinska naklada na pivo in žganje razveljaviti in pri sestavi občinskega proračuna za l. 1913 staviti višjo doklado na državno vžitnino od mesa, vina, vinskega in sadnega mošta, in na samostojno občinsko naklado na pivo in žganje, ali ne?

Odgovor (ur. od d. o.):

Proti zvišanju občinske doklade na državno vžitnino od mesa, vina, vinskega in sadnega mošta (§. 79 obč. reda) ni zadržka.

Kar se pa tiče samostojne naklade na pivo in žganje — pripominja deželni odbor, da je c. kr. deželna vlada v nekterih posameznih slučajih prejšnja leta pač pritrčila pobiranju višje naklade na žganje, — da pa stoji sedaj na stališču, da znašaj najvišja naklada od žganja le 22 h od hektoliterske stopinje alkoholovine in 10 h od litra

poslajenega žganja, dalje po 1 K 40 h od hektolitra po-točenega piva.

Seveda je občinskemu odboru mogoče skleniti tudi višje naklade na pivo, zlasti pa na žganje, in bo deželni odbor posebno tam, kjer so občani visoko obremenjeni z dokladami na direktne davke, priporočal deželni vladi, naj pritrdi pobiranju višjih — gotovo opravičenih doklad na opojne pijače.

(Op. ur. — Kolikor nam znano, se opira vlada na finančno gospodarsko politiko pri tem, da ne dovoljuje višjih naklad. — Iz gospodarsko-socialnih ozirov pa mi te vrste finančne politike nismo v stanu nič kaj razumevati.)

136. Županstvo v Črnem vrhu:

Vprašanje (žup. shod):

Koliko in kaj veže občine v oziru pogodbe roko-delskih učencev in mojstrov. — Mora-li dotične pogodbe vpisovati županstvo v kak zapisnik oziroma ali mora vpisovati začetek vstopa in izstop iz učenja? Ima li županstvo kako dolžnost paziti nad njimi?

Odgovor:

Ker o tem — deželnemu odboru za županski shod došlem vprašanju na shodu radi pomanjkanja časa ni bilo mogoče več razpravljati, odgovarjamo na vprašanje ob kratkem tem potom v našem listu, ki se mu je prepustilo v ta namen. (K §. 99 obrtnega reda.)

Vajenci se sprejemajo na podlagi posebne pogodbe, ki se mora skleniti tekom štirih tednov, potem ko se je pričelo učno razmerje. En izvod te pogodbe je takoj potem, ko je bila sklenjena, poslati načelstvu zadržuge, ako pa gospodar ne pripada nobeni zadrugi, občinskemu oblastvu, da se zabeleži v za to določeni zapisnik, ki se torej mora voditi.

Učna pogodba, ki je prosta kolkov in pristojbin, mora obsegati:

1) ime gospodarjevo, obrt, ki ga izvršuje, in kraj kjer prebiva;

2) ime in priimek, starost in stanovališče vajen-čevu;

3) ako je vajenec nedoleten, ime, posel in stanova-lišče starišev, varuha ali drugega zakonitega zastopnika;

4) dan pogodbe in koliko časa naj traja pogodbeno razmerje;

5) določilo, da se zlasti — ne krato drugih zako-nitih, dolžnosti, katerim sta podvržena oba pogodnika — imetnik obrta zavezuje, da hoče vajenca poučevati v ročnosti svojega obrta ali da ga bo dal poučevati po sposobnem namestniku in da je vajenec dolžan pridno delati v tem obrtu;

6) sprejemne pogoje glede učnine ali morebitne mezde, hrane, obleke, stanovanja in učne dobe kakor tudi takse za skušnjo in pristojbine za zglasitev in za izpust iz učenja.

Najbistvenejše pogoje pogodbe kakor n. pr. učno dobo, dogovore glede učnine ali mezde, hrane, obleke in stanovanja naj občinsko oblastvo zabeleži v delavsko knjižico.

Pažnje nad vajenci nima občinsko oblastvo.

137. Županstvo Podhruško.

Vprašanje:

Ali se smejo troški za »Občinsko Upravo« plačevati iz občinske blagajne ali ne?

Odgovor:

Naročnina na »Občinsko Upravo« se sme plačevati iz občinske blagajne. Tako je odredil deželni odbor že z okrožnico z dne 31. decembra 1909 št. 16.327, ki je priobčena v 2. št. V. letnika (1910). — Vsled te odredbe deželnega odbora ne more nikdo ugovarjati plačilu na-

ročnine iz občinskih sredstev. — (Glede neplačane na-ročnine dobite v kratkem opomin s pošto položnico.)

138. Gospod I. G., občinski uradnik v P.

Vprašanje:

1. Obstoji li v Avstriji kaka šola ali tečaj za izo-brazbo tržnih nadzornikov v kakem slovanskem jeziku? Če obstoji, — kakšni so pogoji za sprejem v občje?

2. Kakšni so pogoji za sprejem v nemški tečaj za tržne komisarje ali nadzornike na Dunaju, koliko časa traja tak tečaj in v katerem letnem času se pričinja?

Odgovor:

Kolikor smo se mogli informirati ne obstoji v Av-striji noben tečaj za izobrazbo tržnih nadzornikov ali tržnih komisarjev v kakem slovanskem jeziku.

Nemški tečaj na Dunaju traja šest tednov. — Pred-pogoj za vsprejem je predizobrazba v kemiji. — Poblížji pogoji za sprejem nam niso znani in bi jih morali še le poizvedeti. To pa je najbolje, da storite sami in se obrnete v to svrhu pismeno na »K. k. Gewerbe-Museum« na Du-naju, ki je višja obrtna šola; od tam dobite podrobne po-datke (program).

Živinozdravniki pridejo za tak tečaj v prvi vrsti v poštev.

139. Županstvo v Črnem vrhu.

Vprašanje (županski shod):

Kako bi se dalo odpomoči revnejšim in manjšim občinam, ki nimajo skoro nikakih dohodkov za ubožni zaklad, pa mnogo revežev za oskrbovati?

Reveži v takih občinah (kot splošno v vseh občinah) so slabo postreženi, a občine pa vzlic temu mnogo trpe, ter so razmere v takih občinah skoro neznosne. — Ali bi se ne dale urediti deželne ubožnice oziroma hiralnice? — Ponekod (tudi pri župnih uradih) imajo mnogo ustanov za ubožce in res dele mesečno revežem po par kronic, kar pa prav nič ne zaleže. Navadno imajo ubožci to za par »frakljev šnopsa«. — Ali bi se ne dal ta kapital bolje naložiti, da bi se uredile ubožnice?

Odgovor:

Tudi na to vprašanje se ni moglo odgovoriti na žu-panskem shodu zaradi pomanjkanja časa. — Širši javnosti in drugim občinam pa tudi Vam bo morda še bolj ustrez-ženo, če se odgovori na vprašanje tem potom.

Ubožna oskrba po občinah se mora sedaj izvrševati v okviru ubožne postave z dne 28. avgusta 1883, dež. zak. št. 17. — Ni dvoma, da je tudi ta postava, ki je stara že skoro 30 let, potrebna spremembe primerno da-našnjim socialnim razmeram. Ne bilo bi odveč, če bi iz-med občin samih izšla inicijativa z resolucijami glede spre-membe te postave v obliki sklepov občinskih odborov. Ne dvomimo, da bi bilo najboljšje, ako bi se po načelu vza-jemnosti izvedla centralizacija ubožne oskrbe. — Se-daj pa ustanovitev kake deželne ubožnice ali hiralnice še ni mogoča, ker zato manjka temeljna, za ko-nita podlaga. — Lepo ima urejeno ubožno oskrbo na ta način Nižje Avstrijska, kjer plačujejo občine — če se ne motimo — po 7% na občinskih dokladah in izvršuje ubožno oskrbo potem dežela.

Do reforme mora priti prej ali slej tudi pri nas.

Na drugo možnost oskrbovanja ubožcev pa moramo opozoriti županstva.

Izvrševati se more to po določbah §§. 87. in 88. občinskega reda, zlasti pa po določbah § 10 preje nave-dene ubožne postave.

V teh določbah dajeta občinski in ubožni zakon občinam — enega političnega okraja možnost in priliko, da si ustanove skupne ubožnice. Česar ne zmore ena občina sama za-se, to zmore z združenimi močmi več občin skupaj.

Ni dvoma, da bi se dobilo dovoljenje deželnega odbora za porabo naloženih glavnih ubožnih zakladov v ta namen, da se ustanove skupne občinske ubožnice. Vprašanje o oskrbovanju hiralcev bi bilo tudi na ta način najlažje rešeno, zlasti sedaj, ko se organizira in poučuje bolniška strežba po deželi. Občine bi pa gotovo mnogo ceneje izhajale, nego sedaj s plačevanjem hiralskih stroškov v zasebnih zavodih.

Županstvu se torej svetuje, naj stopi v stik in dogovor s sosednimi občinami in če doseže sporazum, postopa po določbah preje navedenih paragrafov.

Kar se tiče ubožnih podpor, izvirajočih iz ustanov, ki jih oskrbujejo župni uradi, bi bilo priporočati, da se razdeljujejo le sporazumno z županstvi.

Pri razdeljevanju podpor pa bi bilo svetovati, naj se po možnosti omeje podpore v denarjih, ampak naj se dele ubožcem podpore raje v naturalijah, (živilih, obleki, kurjavi, itd.)

Na ta način bodo ubožci gotovo bolje preskrbljeni, kakor pa s par kronicami na mesec, ki se v resnici premnogokrat zabijejo v nesrečno žganje, v katerem išče ubožec za par ur utehe, da potem tembolj strada.

Upati je končno, da bi tudi ustanovno oblastvo (deželna vlada) dovolila porabiti ustanovne glavnice ubožnih zakladov v svrhu ustanovitve skupnih ubožnic.

Gospodarske vesti.

Kmetijsko poučne tečaje, ki so se zadnje zime tako udomačili med našim ljudstvom, bo prirejal deželni odbor tudi letošnjo zimo. Posamezni tečaji bodo trajali po en dan, dva, tri ali več dni, kakor bo to primerno krajevnim potrebam in razmeram. Predavalo se bo v prvi vrsti o kmetijskih stvareh kakor o govedoreji, prešičoreji, mlekarstvu, namakanju, osuševanju in gnojenju travnikov, o sadjarstvu, vinarstvu in kletarstvu, o prvi pomoči in higijeni pri živini. Ravnotako se bo upoštevalo želje po predavanjih o ljudski higijeni, o združništvu, o občinskih posredovalnih uradih, zemljiški knjigi, testamentih i. dr. Prošnje za prirediteljev takega tečaja je vlagati pri deželnem odboru **najkasneje do 1. novembra t. l.** V prošnji naj bo navedeno, kateri predmeti, po možnosti tudi kateri dnovi bi bili pripravi krajevnim potrebam. Navesti je tudi prostore, v katerih se bo tečaj vršil, za kar so najpripravnejše društvene dvorane, če teh ni, šolske sobe, načelno pa se tak tečaj v gostilni ne vrši. Za nedelje in praznike je po možnosti tudi navesti, kdaj se v dotičnem kraju vrši tačas služba božja. Po možnosti se bo deželni odbor oziral na to, da se vršita po dva tečaja istočasno v sosednjih občinah odnosno farah, da se predavatelji izmenjavajo. Prošnje je vlagati pravočasno, ker se vsled velikega zanimanja za take tečaje na zakasnele ne bo več mogoče ozirati. —

Raznoterosti.

Prvi strelovod v Evropi. Na Francoskem se je nedavno pojavila trditev, da je prvi strelovod

v Evropi postavil 70letni Benjamin Franklin l. 1776. na palači Valentinois v Parizu. Temu nasproti pa trdijo Italijani, da je bil prvi strelovod v Evropi postavljen v Italiji. Piarist p. Girolamo M. Fonda, profesor fizike na univerzi v Rimu, je iznašel leta 1770. strelovodni sistem ter je dobil l. 1770. naročilo, naj opremi s strelovodom cerkev, ki je spadala k univerzi. V zvonik te cerkve je nadaljni dve leti večkrat treščilo, a je bil vedno obvarovan pozneje pred škodo. Vse to pa ni res. Znanstveno je davno dognano, da je prvi strelovod obstojal v Avstriji in da je bil njegov iznajditelj Avstrijec. Bil je to praemonstratski duhovnik Prokop Diviš, ki je bil rojen v Žamberku l. 1696. ter je deloval kot profesor filozofije v Brnu in pozneje tudi kot župnik. Ta je že leta 1750. pred Franklinom dokazal uhajanje elektricitete na konicah ter sploh spoznal električno nravo strele ter iznašel svoj lasten strelovod, ki ga je leta 1754. postavil na svojem župnišču s posebnimi napravami. Kmalu za Divišem je napravil Franklin svojo iznajdo, ki si je osvojila svet, med tem ko je moral Diviš nositi žalostno usodo avstrijskega iznajditelja. Njegova znanjba je ostala med širšim svetom neupoštevana in njegovo delo je postalo šele tedaj znano, ko je enako dokazal tudi iznajditelj iz tujine.

Glasba.

Zbirka slovenskih narodnih pesmi IV. zvezek. Besede zapisal dr. J. Debevec, harmoniziral in uredil Marko Bajuk, založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Cena izvodu 1 K 60 v.

G. Bajuk ima za razvoj slovenske narodne pesmi veliko zaslug. V vseh, kar jih je dosedaj izdal, se kaže enega najboljših harmonizatorjev. V tem zvezku sta se oba gg. prireditelja zelo ozirala na to, da sta podala našim pevcem v besedilu kakor v harmonizaciji zares tako pesem, kakor jo narod poje. Napevi so povečini povzeti iz cerkniške okolice in jih je v tem zvezku 24 in sicer: 9 za moški, 12 za mešani in 3 za ženski zbor. Priporočamo te napeve kar najtopleje vsem pevskim zborom. Kakor rečeno, je ta zbirka tudi za folklorista velikega pomena in upati je, da naša narodna pesem še ne bo utihnila. Gospod prireditelj pa naj še dalje zbira narodne bisere, da se otmo pozabljivosti.

Cerkvena glasba.

Za organiste! »Ecce Sacerdos Magnus« ad recipiendum episcopum in canonica visitatione ad IV. voces auctore Antonio Foerster Op. 12. Cena K — 60 v. Založila »Katoliška Bukvarna«.

Splošno pogrešano in za dolgo vrsto let razprodano delo v novem II. natisu obsega tri lahke, pa zelo melodijozne napeve za »Ecce sacerdos magnus«; med temi sta prirejena dva za mešani in eden za moški zbor. — Dodejana so tudi responzorija, ki se odpevajo ob priliki birmovanja in kanonične vizitacije. — Zbirka je lahka, za naše zборе najbolj prikladna in bo brez dvoma našla pot na cerkvene kore.

Requiem, pro una voce cum organo; comp. Stanislav Premrl. Založila »Katoliška Bukvarna

v Ljubljani. Cena part. 1 K 20 h, posamezni glasovi niso izšli. — Priljubljeni in odlični skladatelj stolni kapelnik g. Premrl je podal našim cerkvenim zborom lepo novo skladbo: mašo za mrtve ali rekviem za en glas in orgle. Poje pa lahko tudi cel zbor enoglasno z orglami. Skladba je hvaležno, lepo, praktično in mojstrsko delo, brez kakšnih težkoč. Vsak organist in zbor ga bode z majhnim trudom s posebnim užitkom proizvajal. Vsak pevovodja ga bode z veseljem uvrstil v svoj repertorij. Zbori ga bodo pa radi in z najboljšim uspehom peli.

Urad za odmero in pobiranje davščine od prirastka na vrednost nepremičnin.

Št. 761/pr.

Okrožnica,

vsem županstvom na Kranjskem.

Deželni odbor je ustanovil po smislu § 16. zakona z dne 4. junija 1912, dež. zak. št. 34, poseben urad za odmero in pobiranje davščine od prirastka na vrednosti od nepremičnin pod imenom: »Nadzorstvo deželnih naklad kot deželni urad za odmero davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin v Ljubljani«.

To se daje županstvom z naročilom na znanje, da gredo imenovanemu uradu pri poizvedbah občne

vrednosti in pri vseh drugih zadevnih poizvedbah vsekdar na roko.

Deželni odbor pričakuje tem bolj, da bodo občine vestno, točno, in radovoljno spolnjevale svojo dolžnost, ker jim pristoja po § 27. navedenega zakona polovica davščine kot prispevek za občinske potrebščine.

Od deželnega odbora Kranjskega.

Protialkoholno gibanje.

Protialkoholni kongres se je izvršil od 22.—24. septembra 1912. Deželo Kranjsko je zastopal dež. odb. dr. Pegan, in odposlanec dež. odbora dr. Logar. Zborovanje je vodil drž. posl. dr. Krek kot podpreds. centralne zveze. Kranjski udeleženci so bili še: ured. »Zlate Dobe« žup. Jan. Kalan, dr. Krajeec za društvo zdravnikov in gospa Peganova.

Desetletnica protialkoholnega gibanja — se bo v slovesnejši obliki obhajala v nedeljo, dne 17. nov. 1912 v veliki dvorani hotela »Union«. Zborovanje priredita skupno »Društvo zdrav. na Kranjskem« in »Protialkoholna Zveza«. Povabljeni bodo oblastva: dež. vlada, dež. odbor, škofija, mestni magistrat, zastopniki časnikov, društva in zastop. Hrvatske. — Kakor čujemo, bo izdal dež. odbor okrožnico županstvom, naj se tega za socialno vprašanje tako važnega sestanka udeleže, kar bodo smeli storiti na občinske troške.

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadrुžne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.-12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka